

NIKDY SA

Zdvihnite
zadky!
Je načase ísť
do boja so sebou
samým!

NEZASTAVÍM

MOTÝĽ

DAVID GOGGINS

— PREDANÝCH VIAC AKO JEDEN MILIÓŇ VÝTLAČKOV —

**NIKDY SA
NEZASTAVÍM**

NIKDY SA NEZASTAVÍM

PREKONAJTE HRANICE SVOJEJ MYSLE
A VYHRAJTE BOJ SO SEBOU SAMÝM

DAVID GOGGINS

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Poznámka redakcie: Redakcia vydavateľstva a prekladateľka sa rozhodli zjemniť spôsob vyjadrovania autora a vulgarizmy nahradiť jemnejšími slovenskými nadávkami.

NEVER FINISHED

Copyright © 2022 GOGGINS BUILT NOT BORN, LLC

All rights reserved.

Cover Photo by CVDR/WEARECASEY

Design by Erin Tyler

P106 © Nature's Eye

P272 © Jerry Singleton (@gts310)

Preložila © Zuzana Budinská, 2024

Zodpovedná redaktorka: Perla Bartalošová

Jazykový korektor: René Beláček

Grafická úprava: Zuzana Ondrovičová

Vydalo: Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o.

www.vydavatelstvomotyl.sk

Vydanie prvé. Rok vydania 2024

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN: 978-80-8167-370-5

VENOVANÉ TEJ NAJJASNEJŠEJ HVIEZDE,
KTORÁ MI SVIETI
AJ POČAS TÝCH NAJTMAVŠÍCH NOCÍ.

OBSAH

PREDBEŽNÉ NARIADENIE	9
ÚVOD.....	11
1. AKO Z MALÉHO POTENCIÁLU VYŤAŽIŤ ČO NAJVIAC.....	19
MANÉVER ČÍSLO JEDEN.....	37
2. NEŠŤASTNÉ A NEVESELÉ VIANOCE	43
MANÉVER ČÍSLO DVA.....	59
3. DUŠEVNÉ LABORATÓRIUM	69
MANÉVER ČÍSLO TRI	88
4. ZNOVUZRODENIE DIVOCHA	100
MANÉVER ČÍSLO ŠTYRI.....	122
5. DISCIPLÍNA JE ZÁKLAD.....	128
MANÉVER ČÍSLO PÄŤ	156
6. JEDNA FACKA ZA DRUHOU.....	163
MANÉVER ČÍSLO ŠEŠŤ.....	205

7. AKO ĎALEJ?	214
MANÉVER ČÍSLO SEDEM	251
8. BOJUJTE AŽ DO KONCA	266
MANÉVER ČÍSLO OSEM	299
9. DOSTAŇTE ZO SEBA VŠETKO	305
POĎAKOVANIE.....	334
O AUTOROVI.....	336

PREDBEŽNÉ NARIADENIE

ČASOVÉ PÁSMO: 24 hodín denne, 7 dní v týždni

TYP ÚLOHY: SÓLOVÁ MISIA

- 1. SITUÁCIA:** Vašu myseľ obmedzujú hranice, ktoré stanovila spoločnosť a ktoré ste si vymedzili vy sami.
- 2. MISIA:** Naberte odvahu a bojujte. Objavte doposiaľ nepoznané. Uvedomte si, že dokážete viac, ako ste si doteraz mysleli.
- 3. REALIZÁCIA:**
  - a. Prečítajte si túto knihu od začiatku do konca. Oboznámte sa s jej obsahom a rady podľa svojich možností a schopností uplatnite v praxi. Skúšajte to opakovane. Vďaka opakovaniu si získané zručnosti vycibrite a začnete sa posúvať vpred.
  - b. Nebude to však jednoduché. Aby sa vám podarilo zbaviť sa prekážok v myslení, budete si musieť pripustiť aj isté nepríjemné fakty a snažiť sa, ako najviac viete. Cieľom tejto misie je zistiť, kto naozaj ste a akým človekom sa môžete stať, čo sa vám podarí, ak si z každej zmeny vezmete ponaučenie, ktorým sa aj budete riadiť.
  - c. Sebaovládaniu sa učíme celý život, preto sa **NIKDY NEVZDÁVAJTE** a nezastavujte sa!
- 4. PRÍSNE TAJNÉ:** O tých najťažších a najväčších krokoch, ktoré robíme, vieme len my sami. Najdôležitejšie je to, čo robíte, keď vás nikto nevidí.

VELITEĽ: DAVID GOGGINS

PODPIS: _____

HODNOSŤ A NASADENIE: VELITEĽ AMERICKÝCH NÁMORNÝCH, VZDUŠNÝCH A POZEMNÝCH TÍMOV (Navy SEALs) VO VÝSLUŽBE

ÚVOD

Toto nie je typická motivačná kniha ani bežné dielo o osobnostnom rozvoji. Som presvedčený o tom, že je zbytočné opakovane písať o desiatich krokoch, siedmich fázach alebo šesnástich hodinách nejakej aktivity týždenne, ktoré vám majú pomôcť konečne sa pohnúť z mŕtveho bodu alebo napraviť pokaslaný život. Ak si chcete prečítať klasickú motivačnú knihu alebo knihu o osobnostnom rozvoji, zájdite do najbližšieho kníhkupectva alebo si otvorte jeho e-shop – ručím vám za to, že tam nájdete toľko podobných kníh, že si nebudete vedieť vybrať. Keďže sa tak dobre predávajú, asi sú zaujímavovo napísané a ľuďom sa dobre čítajú.

Problém je však v tom, že to, čo v nich autori čitateľom radia, väčšinou v praxi nefunguje a problémy to nevyrieši nadobro. Jasné, môže sa stať, že motyka vystrelí, no ak ste padli na také hlboké dno ako kedysi ja, alebo sa neviete vymotať zo začarovaného kruhu, a preto nevyužívate potenciál, ktorý sa vo vás skrýva, akékoľvek motivačné múdrosti vám nepomôžu.

Osobnostný rozvoj je synonymom slova sebazdokonaľovanie. Pracovať na sebe a snažiť sa zlepšovať je nepochybne dôležité, no často to nestačí. Občas sa sami sebe odcudzíme do takej miery, že sa musíme zastaviť a porozmýšľať, ako narušené väzby a prepojenia v srdci, mysli a duši „opraviť“. To je totiž jediný spôsob, ako v sebe

opäť objaviť a prebudiť *vieru* – to svetielko na konci tunela, ktoré môže byť spúšťačom zmeny.

Viera je nezlomná a veľká sila, na ktorú sa (nielen) ľudia spoliehajú v každej situácii už od nepamäti. V päťdesiatych rokoch minulého storočia to preukázal vedec Curt Richter. V rámci pokusu do niekoľkých takmer osemdesiat centimetrov vysokých valcovitých nádob s vodou postupne vkladal desiatky potkanov a sledoval, ako sa zachovávajú. Prvý potkan sa krátko držal nad hladinou, následne sa ponoril, a aby unikol z tejto „pasce“, doplával až ku dnu. Do dvoch minút od ponorenia bolo po ňom. Týmto postupom sa „inšpirovalo“ aj niekoľko ďalších nešťastníkov – niektorí z nich vo vode vydržali až pätnásť minút, no nakoniec sa tiež utopili. Richtera to dosť prekvapilo, pretože je známe, že potkany sú veľmi dobrí plavci – pri jeho pokuse však na záchranu akoby rezignovali. Rozhodol sa preto, že pri ďalších potkanoch bude postupovať inak.

Rozdiel v jeho prístupe k ďalším potkanom spočíval v tom, že keď usúdil, že s vodou už viac nedokážu bojovať, so spolupracovníkmi ich vybrali, osušili a počkali, kým sa ich tep a frekvencia dýchania dostanú do normálu. Čas, ktorý strávili mimo vody, bol dostatočne dlhý na to, aby zaznamenali, že ich niekto zachránil a už nie sú v ohrození. Tento postup Richter zopakoval niekoľkokrát. Následne dal niektoré z potkanov do tých diabolských vynálezov s vodou opäť, pričom ich už nemal v úmysle vybrať, a sledoval, ako dlho v nej tentoraz vydržia. Zistil, že v tomto prípade sa len tak ľahko nevzdávajú. Plávali ako divé – doslova ako o životy, a to v priemere až neuveriteľných šesťdesiat hodín bez prestávky a bez prísunu jedla. Jeden z týchto vytrvalcov plával dokonca osemdesiatjeden hodín.

Richter v štúdiu opisujúcej spomínaný pokus uviedol, že potkany z prvej skupiny sa tak rýchlo vzdali preto, lebo vedeli, že sa ocitli

v bezvýchodiskovej situácii, zatiaľ čo zvyšné vydržali plávať dlho z dôvodu, že živilí nádej, že niekto alebo niečo môže ich úbohé životy zachrániť. V súčasnosti sa väčšina odborníkov v tejto oblasti prikláňa v súvislosti so spomínaným pokusom k názoru, že u potkanov z druhej skupiny došlo vďaka Richterovmu pokusu k zmene myslenia a že ich následné správanie ovplyvnila práve nádej. Môžeme ho teda považovať za dôkaz toho, aká je nádej dôležitá.

Hoci sa mi pokus páči, nemyslím si, že potkany z druhej skupiny bojovali o život tak vytrvalo len vďaka tomu, že mali nádej. Ako dlho si vlastne môžeme nádej udržať? Pripúšťam, že tieto potkany mohla prinajmenšom spočiatku povzbudiť, ale neverím tomu, že by nejaká živá bytosť plávala šesťdesiat hodín bez prestávky a bez kúska jedla a poháňala by ju len nádej. Za tým, že vydržali dýchať, plávať a bojovať tak dlho, muselo byť niečo silnejšie.

Horolezci, ktorí sa pokúšajú pokoriť tie najvyššie vrchy a lezú po strmých stenách, sú poväčšine istení lanom naviazaným na istiace body v ľade či v skale. Je to preto, aby sa v prípade, ak sa pošmyknú, nezrútili a nezabili. Ak sú istení, pri pošmyknutí ich lano „pustí“ najviac o tri-štyri metre nižšie, a potom môžu daný úsek skúsiť prekonať znova. Život je vrch, na ktorý lezieme všetci, no istiacim bodom na ňom pre nás nie je spomínaná nádej – tá je totiž veľmi slabá, povrchná a nestála. Inak povedané, nedá sa na ňu spoľahnúť. Nádej nie je sval, ktorý môžeme posilňovať, nemá pevné základy. Je to len pocit, ktorý skôr či neskôr vyprchá.

Richter si všimol, že správanie potkanov, s ktorými vykonal spomínaný pokus, ovplyvnilo niečo iné, čo bolo veľmi silné a najmä trvalé. Tie, ktoré vo vode nakoniec vydržali dlhšie, tam nevydržali preto, že by si na boj o život zvykli, ale preto, že si museli vymyslieť účinný spôsob, ako si šetriť potrebnú energiu. Každou minúťou boli vytrvalejšie, až nakoniec začali veriť, že prežijú. Táto ich viera sa časom neoslabovala, práve naopak – upevňovala sa. Nedúfali, že

ich niekto alebo niečo zachráni, ale nechceli zomrieť. Ja si teda myslím, že obyčajné laboratórne potkany sa zmenili na morské cicavce práve vďaka viere.

Existujú dva typy alebo dve úrovne viery. Existuje viera povrchná, do ktorej nás väčšinou povzbudzujú ľudia okolo nás ako kouči, učitelia, psychoterapeuti či rodičia. „Ver si!“ opakujú, akoby v ťažkej, možno až neriešiteľnej situácii, keď si nevieme dať rady a všetko stojí proti nám, stačilo o tom seba samých presvedčiť. Povrchnú alebo krehkú vieru môže skôr či neskôr negatívne ovplyvniť a narušiť únava a z nej prameniace pochybnosti a neistota.

Druhý typ viery sa vyvíja postupne vďaka húževnatosti. Je to viera, ktorú v sebe budujeme prekonávaním bolesti a vyčerpania, ignorovaním hlasu rozumu a odolávaním neustále prítomnému pokušeniu to vzdať, až kým nenarazíme na zdroj sily, o ktorom sme ani netušili.

Keď takýto zdroj sily nájdeme, opadnú z nás všetky pochybnosti a utvrdíme sa v tom, aký veľký potenciál sa v nás skrýva, a tiež v tom, že ak budeme stále kráčať vpred, nakoniec sa do vytúženého cieľa napriek všetkým prekážkam dostaneme a zvíťazíme. Toto je typ viery, ktorý popiera vedecké dôkazy a predstavy a môže vám zmeniť život. Nie je to emócia, o ktorú sa môžete s niekým podeliť, nie je to ani spôsob myslenia a dokonca ju ani nemôžete získať od niekoho iného. Musí sa len predať von z hlbín vašej duše.

Keď sa topíte v mori a na obzore nie je nikto, kto by vás zachránil, máte len dve možnosti. Buď budete plávať, čo vám budú sily stačiť, a budete sa snažiť dostať na breh, alebo sa utopíte. Narodil som sa s dierou v srdci a génom pre kosáčikovitú anémiu, počas celého detstva som bol vystavený veľkému stresu a bojoval som s viacerými poruchami učenia. Bol som presvedčený o tom, že nikdy nič významné nedokážem a ani som sa o to nepokúšal. Ako dvadsaťštyriročnému mi však došlo, že ak sa nespamätám, život mi utečie pomedzi prsty.

Mnohí ľudia si mylne myslia, že za všetko, čo som dosiahol, vďačím svojim schopnostiam. To však nie je pravda, pretože na to, čo sa mi podarilo dosiahnuť, by moje schopnosti ani zďaleka nestačili. Ten mizivý potenciál, ktorý mám, vo mne driemal tak hlboko, že väčšina ľudí by ho na mojom mieste nikdy neobjavila. Ja som ho však odhalil a dokonca som sa naučil aj to, ako z neho vyžmýkať čo najviac.

Uvedomil som si, že nie som beznádejný prípad – že z toho bahna, v ktorom som bol ponorený až po krk, sa môžem vyhrabať a že mi život ponúka nespočetné množstvo príležitostí, ktoré môžem využiť vo svoj prospech. Musel som si tiež ujasniť, či som ochotný a schopný urobiť všetko pre to, aby som konečne mal svoj osud vo vlastných rukách, a či som ochotný a schopný sa o to snažiť tak dlho, ako to bude potrebné. Čelil som mnohým pochybnostiam a neistote, každý deň som sa na to chcel vybodnúť. Až sa raz vo mne prebudila viera. Začal som veriť, že sa môžem (z)meniť k lepšiemu, pričom práve táto viera mi počas posledných vyše dvadsiatich rokov dodáva silu prekonať všetky prekážky, na ktoré narazím. Niekedy si tie prekážky vytváram aj sám, pretože chcem zistiť, či si ešte mám kam posunúť hranice a čo ešte dokážem. Jednoducho si neustále rozširujem obzory, učím sa niečo nové a skúšam, ako vysoko môžem po vrchu zvanom život vyliezť.

Veľa ľudí má pocit, že im niečo chýba – niečo, čo sa nedá kúpiť –, a to ich privádza do zúfalstva. Toto prázdne miesto vo svojom vnútri a v živote sa tak pokúšajú zaplniť vecami, ktoré vidia a ktorých sa môžu dotýkať a kúpiť si ich, no neúspešne. Pocit prázdnoty sa im napriek všemožnej snahe nedarí úplne zaplniť – na chvíľu ho možno potlačia, no skôr či neskôr sa opäť predrie von. Ozve sa a pripomenie im, že nežijú naplno, že nie sú sami sebou a že nevyužívajú príležitosti, ktoré im život ponúka, aby sa zmenili k lepšiemu.

Zúfalstvo väčšiny týchto ľudí však, bohužiaľ, nie je také veľké, aby ich prinútilo s týmto stavom niečo robiť. Keď vás ovplyvňujú

protichodné emócie a názory iných, nedokážete si veriť a ľahko rezignujete na túžbu zlepšovať sa. Nech by vaše odhodlanie zažiť niečo nové, posunúť sa vpred a zmeniť sa bolo akokoľvek veľké, už to najmenšie zakopnutie spôsobí, že sa na to vykašlete a opäť sa začnete utápať v beznádeji. Túžba stať sa iným, lepším človekom vo vás síce ostane, no v začarovanom kruhu nespokojnosti sa budete motať aj naďalej. Toto zažili a zažívajú mnohí z nás.

K rozšíreniu tohto vírusu nespokojnosti vo výraznej miere prispeli sociálne siete, v dôsledku ktorých pribúda množstvo zničených a sklamaných ľudí, ktorí sa uspokojia aj s chvíľkovým potešením a pocitom uspokojenia a pre ktorých sa tento virtuálny svet stal miestom uvoľňovania dopamínu, a to kedykoľvek to potrebujú. Namiesto toho, aby na sebe pracovali a zlepšovali sa, milióny z nich sa sústreďujú na to, čo nemajú, a potom sa podceňujú ešte viac. Čím viac je takýchto slabochov a „večných obetí“, tým horšie sa k sebe správajú.

Je zvláštne, akými zbytočnými otázkami sa často zaoberáme. Uvažujeme nad tým, ako by sa náš život vyvíjal, keby sme vyzerali inak, keby sme v niečom vynikali alebo keby nás niečo nakoplo a motivovalo k zmene. Len málokomu však napadne, že príčinou jeho nespokojnosti by mohlo byť aj nesprávne nastavenie mysle. Väčšina z nás sa radšej utápa v kopicich sa výčitkách, neúspechoch, problémoch a podobných sračkách, ktoré prehlbujú pocit sebaľútosti a závisti, a tak sa stávajú prekážkami na ceste k nášmu pravému a lepšiemu ja.

Takýto spôsob života a myslenia si volia stovky miliónov ľudí po celom svete. Žiť a uvažovať sa však dá aj inak. Keď sa to podarilo mne, opäť som získal kontrolu nad životom a zvládol toľko výziev, že teraz som svoje hranice schopný posúvať v podstate donekonečna. Vpred ma teda už nepoháňajú vnútorní démoni, ale naozaj milí anjeli, a to sa mi páči. Inak povedané, teraz ma motivujú moje

ciele, nie dávne zlyhania a neúspechy. Teraz ma motivuje vedomie, že sa môžem stať lepším človekom, a neutíchajúca túžba na sebe pracovať.

Je to však makačka a často neuveriteľne nevďačná. Nepopieram ani to, že často som si nevedel dať rady a dokonca stále mám sto chutí to zabaliť. Osvojil som si viaceré triky a zručnosti, na ktoré sa v prípade núdze spolieham. Ide o konkrétne metódy, ktoré by pomohli každému, no nejde presne predpovedať, ako dlho táto premena trvá alebo koľko krokov musíme na ceste k jej dosiahnutiu urobiť. Tajomstvo úspechu v tomto prípade spočíva vo vytrvavej snahe, chuti učiť sa a ochote prispôbiť sa, čo si vyžaduje prísnu disciplínu a silnú vieru. Silnú vieru, ktorá sa podobá zúfalstvu. Som laboratórny potkan, ktorý nechcel skapať, a v tejto knihe vám ponúkam návod, ako sa dostať z pekla.

Odborníci formulujú väčšinu teórií o výkonnosti a pravdepodobnosti úspechu na základe poznatkov získaných v kontrolovanom prostredí sterilných laboratórií a vysvetľujú ich v prednáškových miestnostiach vysokých škôl. No ja radšej konám, ako rozprávam. O temnej hmote mysle, teda skrytej, neobjavenej energii, o sile a schopnostiach, hovorím hádam s rovnakým nadšením, ako nebohý Stephen Hawking hovoril o temnej hmote vo vesmíre. Svoju teóriu som overil a utvrdil sa v jej správnosti vo svojom mentálnom laboratóriu, a to zoči-voči mnohým nadávkam, výčitkám, neúspechom a obavám.

Po každej kapitole nasleduje tip na manéver. Vo vojenskej terminológii sa za manéver považuje výcvik, cvičenie či tréning, ktorý slúži na upevnenie získanej schopnosti či zručnosti.

V tejto knihe nájdete nepríjemné skutočnosti, ktoré by sme si mali všetci uvedomiť a prijať ich, no dočítate sa aj o metódach a postupoch, ktoré vám pomôžu prekonať akúkoľvek prekážku, akej čelíte, a stať sa najlepšou verziou samých seba.

Ako som už spomínal, toto nie je typická motivačná kniha ani bežné dielo o osobnostnom rozvoji – ide o bootcamp pre váš mozog. Je to kniha, ktorá vám má otvoriť oči, hoci to možno nechcete a mysleli ste si, že to nepotrebujete.

Zdvihnite zadky, sráči!

Je načase ísť do boja so sebou samým!

PRVÁ KAPITOLA

AKO Z MALÉHO POTENCIÁLU VYŤAŽIŤ ČO NAJVIAC

Bol rok 2019. Usadil som sa medzi tisíce ďalších veteránov zhromaždených v preplnenom kongresovom centre v Kansase, kde sa konalo národné zhromaždenie Organizácie vojnových veteránov (v angl. Veterans of Foreign Wars; skr. VFW; pozn. prekl.). Som aktívny člen tejto organizácie, a keďže som si mal prevziať významné Ocenenie za vernosť Spojeným štátom americkým (v angl. Americanism Award; pozn. prekl.), na toto zhromaždenie ma pozvali ako čestného hosťa. Organizácia toto ocenenie udeľuje každoročne bývalým vojakom, ktorí dlhodobo preukazujú ochotu a odhodlanie slúžiť vlasti, významne prispievajú k rozvoju Spojených štátov a nejakým spôsobom pomáhajú iným bývalým vojakom. Jedného z jeho najslávnejších laureátov považujem za hrdinu a je pre mňa vzorom. Bývalý senátor John McCain prežil v zajatí počas vojny vo Vietname päť a pol roka. Obdivujem na ňom najmä nesmiernu odvahu, vďaka ktorej ho ani táto skúsenosť nezlomila, pričom počas celej svojej bohatej politickej kariéry išiel príkladom,

ako sa má človek zachovať v ťažkej situácii, a to všetkým, nielen Američanom. A teraz som sa mal medzi laureátov spomínaného ocenenia, ktoré získal tento hrdina, zaradiť aj ja.

Bol to večer, keď mi mali udeliť to najvzácnejšie ocenenie, aké som kedy dostal. Mal som byť za to na seba prekliato hrdý, no bol som akurát neskutočne zmätený. Asi hodinu som sedel v publiku medzi mamou Jackie a strýkom Johnom Gardnerom, čo bolo dosť času na uvažovanie o význame prítomnej chvíle. Mne však behali po rozume len dôvody, prečo si toto ocenenie nezaslúžim, že by nikto nemal vedieť, kto je David Goggins, a že prirovnávať ma k Johnovi McCainovi je nevhodné. Niežeby som si to nezaslúžil, no pre podmienky, do akých som sa narodil a v ktorých som vyrastal, som sa o tom neodvažoval ani snívať.

Teraz by som o sebe síce mohol povedať, že som úspešný, no narodil som sa ako stratený prípad. Podobných nešťastníkov prichádza na svet každý deň celá kopa. Do chudoby a nefunkčných rodín sa rodia každý deň tisíce detí, čo bol aj môj prípad. Niektorí prídu o rodičov pri nehode ešte v detstve, iných rodičia týrajú alebo zanedbávajú, no a mnohí, podobne ako aj ja, trpia už od narodenia rôznymi fyzickými, duševnými či emocionálnymi ochoreniami alebo postihnutiami.

Každý človek dostáva ešte v matkinom bruchu piňata (naplnená zdobená nádoba využívaná najmä v latinskoamerických krajinách, do ktorej zvyčajne deti udierajú palicami, aby z nej vypadol jej obsah; pozn. prekl.), pričom nevie, čo sa v nej skrýva. A to, čo sa v piňate konkrétneho jednotlivca skrýva, ovplyvňuje, akým smerom sa jeho život uberie. Niektorí ľudia tú somarinu rozbijú a vysype sa na nich kopec sladkostí – týmto sa darí vo všetkom, na čo siahnu, a majú všetko, o čo si zažiadajú, teda aspoň istý čas. Piňata iných je zase prázdna ako vyschnutá studňa. To však nie je ten najhorší prípad – tí najväčší smoliari majú v piňate samé nočné mory,

ktoré ich začnú prenasledovať od chvíle, keď sa prvýkrát nadýchnu. Medzi takýchto smoliarov som patrila aj ja – môj život bol od začiatku úplne nahovno.

Počas toho, ako sa pri mikrofóne striedali rečníci, som blúdila v tmavých kútoch svojej mysle a prehrával som si to nespočetné množstvo neľútostných úderov, ktoré mame, bratovi aj mne otec uštedril. Spomenul som si aj na to, ako sme sa museli presťahovať do mesta Brazil v štáte Indiana, kde sme si našli bývanie len niečo vyššie pätnásť kilometrov od miestnej pobočky Ku Klux Klanu. Asi uhádnete, kam chodili deti tých sráčov do školy. Dodnes si pamätám všetky tie rasistické poznámky a nadávky od niektorých spolužiakov, ktoré som si každý boží deň musel vypočuť, aj to, ako som chodil poza školu, kedy sa len dalo, a preto som bol s učivom vždy pozadu.

Myslel som na maminho snúbenca Wilmothu, ktorý mi bol ako otec, no ešte predtým, ako by sa oficiálne stal mojím nevlastným otcom, ho zavraždili. Uvažoval som aj nad opakovanými pokusmi zvládnuť takzvaný Súborný test odbornej spôsobilosti ozbrojených síl (Armed Services Vocational Aptitude Battery), ktorý bol potrebný na prijatie do Ozbrojených síl Spojených štátov amerických, čo bolo jedným z krokov k splneniu môjho sna stať sa parazáchranárom. Ten sprostý test sa mi nakoniec podarilo napísať na potrebný počet bodov a vstúpil som do armády. Po krátkom čase som však odišiel, pretože som nezvládal výcvik vo vode. Po tomto geniálnom rozhodnutí som sa v dvadsiatich štyroch rokoch zamestnal v spoločnosti Ecolab a za tisíc dolárov mesačne som po nociach chodil deratizovať, kam bolo treba – v tom čase som, mimochodom, vážil vyššie stotridsaťpäť kilogramov.

Stal sa zo mňa duševný a emocionálny chudák s nulovým sebavedomím, ktorý si ani trochu neveril. Stále ma prenasledovali tí pondiati démoni, ktorí sa na mňa zavesili hneď po narodení. Nerád

to priznávam, no chýbalo mi všetko, čo som potreboval na to, aby som sa stal človekom, akým som chcel byť.

No nemyslite si, že som o tom uvažoval, aby som sa trestal. Prehrával som si v mysli celý život, deň za dňom, minútu po minúte, sekundu po sekunde, a chcel som prísť na to, čo vo mne opäť zapálilo ten oheň a prebudilo tú dávnu túžbu niečo so sebou urobiť. Jednoducho som musel zistiť, ako a kedy som sa konečne odhodlal vystúpiť zo svojho tieňa a žiť tak, aby som si mohol sám seba vážiť, aby si ma mohli vážiť aj iní a aby som bol schopný ľuďom okolo seba pomáhať. Vôbec sa mi to však nedarilo a do myšlienok som bol zahĺbený až tak, že som dokonca ani nepočul, keď zaznelo moje meno – musela ma na to štychnutím upozorniť mama. To, ako som s ňou kráčal k pódiu, si neviem vybaviť dodnes –, asi preto, lebo ešte aj vtedy som horúčkovo uvažoval nad minulosťou a neistotou, ktorú som prežíval v tom čase.

Počúval som rečníka, ktorý čítal môj životopis a vymenúval, na aké projekty zamerané na pomoc a podporu veteránov som vyzbieral peniaze, a úspechy, ktoré sa mi podarilo (nielen) v pracovnom živote dosiahnuť. Ani som sa nenazdal a už mi na krku visela medaila a publikum mi tliekalo v stoji. Vnímal som to ako naozaj rukolapný dôkaz, že muž, ktorý sa narodil ako stratený prípad, dokázal svoj osud zvrátiť. Dnes viem, že práve to bol ten impulz, ktorý odštartoval moju premenu.

Potom rečník odovzdal slovo mne a odstúpil od mikrofónu. Ešte predtým, ako som prehovoril, som sa zahľadil do publika a skúmal všetky tie neznáme tváre. Pozeral som sa na členov spoločenstva, ktorého súčasťou navždy budem. To, že za všetko, čo som dosiahol, ma udelením Ocenenia za vernosť Spojeným štátom americkým odmenili práve oni, som si nesmierne vážil, no nemal som ani šajnu, ako sa im mám poďakovať. Už vtedy som bol mimoriadne žiadaný a obľúbený rečník, ktorému nerobilo problém vystupovať

pred malým ani veľkým obecnstvom – mal som totiž istú prax ako náborár pre armádu a ako motivačný rečník som pôsobil už desať rokov. Trému pred prednáškami alebo prejavmi som mával len zriedka, ale v ten horúci letný deň v kongresovom centre v Kansase som bol neskutočne nervózny a vôbec som sa nedokázal sústrediť. Pokúsil som sa spamätať a začal som. V prvom rade som sa poďakoval svojmu starému otcovi seržantovi Jackovi.

„Keby ma teraz videl stáť na tomto pódiu, bol by na mňa určite pyšný,“ povedal som. Po týchto slovách ma premohli emócie a odmlčal som sa. Po pár sekundách som sa zhlboka nadýchol, čo mi pomohlo trochu sa upokojiť, a pokračoval som. „Chcel by som sa poďakovať aj mame, ktorá...“ Otočil som sa k nej a vo chvíli, keď sa nám stretli pohľady, mi konečne došlo, čo bolo spúšťačom tej zásadnej zmeny v smerovaní môjho života. Poriadne ma to vzalo. „Chcel by som poďakovať aj mame, ktorá...“

Hlas sa mi opäť zlomil a slzy, ktoré sa mi tlačili do očí už dlhšie, som viac nedokázal zadržiavať. Zavrel som oči a vzlykal som. Cítil som sa ako vo sne, ktorý trvá niekoľko sekúnd, no človeku to pripadá ako niekoľko hodín. Neviem, ako dlho som sa snažil zorientovať v spleti myšlienok na ten bod obratu, no čas sa vtedy vliekol ako slimák. Spomínaným bodom obratu bol, mimochodom, definitívny odchod otca z môjho života. Keby som si vtedy nebol išiel prevziať to ocenenie, určite by ste ma nepoznali a ani by ste nečítali túto knihu.

To, že som psychicky na dne, som si uvedomil, keď som mal dvadsaťštyri. Pochopil som, že moja duša sa stala odolnou voči akýmkoľvek emóciám a že táto citová otupenosť alebo neschopnosť intenzívne prežívať city ovplyvňovala každú oblasť môjho života. Práve to bol dôvod, prečo som sa vždy aj pri tej najmenšej prekážke vzdal a prečo som si nedokázal splniť ani jeden stanovený cieľ a premeniť

**„Až teraz som si uvedomil, čo všetko som musel obetovať
na ceste za svojím cieľom.“**

svoje najväčšie sny na skutočnosť. Jednoducho som takto sám seba brzdil. Dlhú dobu som si to nevedomoval, pretože keď je človek odolný voči emóciám, nie je schopný porozumieť, čo prežíva alebo čo sa deje okolo neho. V tom čase som ešte nevedel nič o sile mysle, čomu môžem „vďačiť“ za to, že som sa vyžral na vyše stotridsaťpäťkilovú obľudu a na živobytie som si musel zarábať naháňaním švábov po reštauráciách.

Vždy som si to však pred sebou vedel nejako ospravedlniť. Je to spôsob, ako prežiť. Správam sa tak preto, lebo ma otec bil. Keď som mal sedem, začal som sa cítiť ako vojnový zajatec. Vďaka tomu, že som sa obrnil voči akýmkoľvek emóciám, som si otcove údery tak nepripúšťal a darilo sa mi zachovať si aspoň akú-takú sebaúctu. Smola a zlyhania ma prenasledovali aj potom, ako sme sa s mamou odsťahovali, a vyrovnáť sa s nimi mi pomáhala práve citová otupenosť.

Keď sa narodíte ako stratený prípad, vaším hlavným cieľom nie je byť úspešný, ale prežiť. Naučíte sa klamať a podvádzať a budete robiť

všetko, aby ste zapadli medzi „normálnych“ ľudí. Lenže aj keď v tom budete úspešní, váš život bude stáť za hovno a bude sa podobáť životu švábov, ktoré som likvidoval – cez deň budete pred svetom všemožne skrývať svoje skutočné ja a nevyhnutné potreby si budete zabezpečovať pod rúškom tmy tak, aby vás nikto nevidel. Typickým príkladom švába je práve jednotlivec, ktorý sa narodil ako stratený prípad. Robí to, čo musí, aby prežil, v dôsledku čoho nevyhnutne dôjde k viacerým závažným narušeniam jeho charakteru.

Nevyhol som sa tomu ani ja. Nič som nedotiahol do konca, klamal som, trpel som vážnou depresiou a stalo sa zo mňa lenivé hovädo. Občas som mal pocit, akoby som sa zvnútra rozpadal. Ako by takýto vyžratý, znechutený, zatrpknutý a nasratý chlap mohol vo svojom biednom živote niečo významné dokázať? Som si istý, že ak by som so sebou vtedy niečo nebol urobil a ak by som to nebol urobil hneď, z tohto sveta by som odišiel ako stratený prípad, ba dokonca možno aj horšie. Bol by som skončil ako môj foter, smrad, ktorý všetko riešil údermi a kopancami. Zúfalstvo, ktoré som prežíval, ma zožieralo a veľmi som túžil mať pri sebe blízkeho človeka, ktorý by ma presvedčil o tom, že to so sebou nemám a nemôžem vzdať. Nakoniec som dospel k názoru, že najlepšie bude vrátiť sa do domu na Paradise Road, s ktorým sa mi spájajú tie najhoršie zážitky, z ktorých som mal pravidelne nočné mory. Uvedomil som si, že sa musím vrátiť do Buffala v New Yorku a porozprávať sa s otcom. Jediný spôsob, ako sa dostať z pekla, je totiž stretnúť sa so samotným diablom.

Dúfal som, že sa od neho dozviem odpovede na mnohé otázky, ktoré som si ja zodpovedať nevedel. Iba tak som sa mohol pohnúť vpred a vo svojom živote niečo zmeniť. Myšlienky na tento cieľ mi hlavou vírili aj vtedy, keď som prešiel hranicou medzi Indianou a Ohiom a zamieril na severovýchod. Otca som nevidel dvanásť rokov, pretože som o to nemal záujem. V tom čase mali deti staršie

ako dvanásť rokov podľa zákona právo odmietnuť stýkať sa s niektorým z rodičov. Ja som s otcom prerušil akýkoľvek kontakt najmä z úcty k mame a preto, že som ju nechcel zradiť a sklamať. Keď sme sa odsťahovali z Buffala, mlátiť nás síce prestal, no z toho, čo si s ním mama vytrpela, som sa ani dlho potom nedokázal spamätať. Po celé tie roky, čo som s otcom nekomunikoval, som však mal pochybnosti, či som sa rozhodol správne a dokonca som si začal klásť otázku, či si to, čo sa dialo, pamätám správne a či si len niečo nenahováram.

Cesta do Buffala bola dlhá, no rádio som mal počas nej vypnuté. Neustále sa mi v hlave prekrikovali dva hlasy, ktoré si navzájom protirečili. Prvý hlas sa ma snažil presvedčiť, aby som sa prijal taký, aký som.

Nie je tvoja vina, David. Nič z toho, čo sa stalo, nie je tvoja vina. Nemáš a nikdy si to nemal ľahké, no robíš všetko, čo je v tvojich silách.

Tento hlas som počúval celý dovtedajší život. Frázu „Nie je to moja vina,“ som používal v podstate neustále. Vysvetľoval a ospravedlňoval som ňou každý prúser a každú situáciu, keď som sa ocitol v slepej uličke, a musím povedať, že vždy zabrala. Po ceste do Buffala sa mi však v hlave začal ozývať ďalší hlas alebo to vtedy bolo možno prvýkrát, keď som prestal počúvať len to, čo sa mi hodilo.

Tak to už pochop. Nie je tvoja vina, že máš posratý život... Je však len na tebe, ako sa k tomu postavíš a čo s tým budeš robiť. Dokedy sa ešte necháš brzdiť minulosťou? Kedy konečne vezmeš svoj osud do vlastných rúk?

V porovnaní s tým prvým upokojujúcim hlasom bol tento chladný a bez najmenšieho náznaku akejkolvek emócie.

Čím viac som sa blížil k Buffalu, tým mladší a bezmocnejší som sa cítil. Asi 240 kilometrov od cieľa som sa cítil na šestnásť. Keď som zišiel z diaľnice a prechádzal uličkami Buffala, mal som pocit, že mám osem – presne toľko som mal, keď sme si s mamou a bratom

do vrec na odpadky spakovali svojich päť slivák a nadobro od otca odišli. A keď som vošiel do rodného domu na Paradise Road, akoby bol opäť august roku 1983. Nič sa tam odvtedy nezmenilo – ani farba stien, ani podlaha, ani domáce spotrebiče, ani nábytok. Pripadal mi dosť stiesnený a nedomerný, no stále to bol ten strašidelný dom, ako som si ho pamätal z detstva, plný nespočetného množstva príšerných zážitkov a hmatateľnej negatívnej energie.

Otec bol však milší a láskavejší, ako som si pamätal. Travis bol vždy žoviálny a zdalo sa mi, že je fakt rád, že ma vidí. Dali sme sa do reči a ja som si po krátkom čase uvedomil, že sa smejem na jeho vtipoch a poznámkach, no zároveň som nevedel, čo si mám o jeho správaní myslieť. Odrazu len pozrel na hodinky a schmatol kabát.

Otvoril dvere manželke Sue a mne, potom vyšiel aj on a spolu sme kráčali k ich autu.

„Kam ideme?“ bol som zvedavý.

„Určite to vieš,“ odpovedal. „Teraz je ten správny čas, aby sme si všetko vyjasnili.“

To prvé, čo mi udrelo do očí, keď sme prišli ku Skatelandu, bolo, že by zúfalo potreboval vymaľovať. Keď sme vošli dnu, všimol som si, že podlaha a steny sú okopané a špinavé, a navyše tam bol divný puch. Ako po búrke to vyzeralo aj v kancelárii. Stále tam trónil gauč, na ktorom sme s bratom spávali ako deti a na ktorom sa foter až príliš často váľal s rôznymi ženskými, pri čom ho mama prichytila nie raz. A práve na tento zaprášený a ošúchaný gauč som si po vyčerpávajúcej prehliadke jeho kedysi slávneho areálu na korčuľovanie po toľkých rokoch opäť sadol, kým on zamieril hore do baru Vermillion Room pustiť nejaký dobrý hiphop.

Bol som zmätený a naozaj som nevedel, čo si mám myslieť. Pripadalo mi zvláštne, že sa foter tak opustil. Zo silného, prísneho a náročného alfasamca sa za ten čas, čo sme sa nevideli, stala stará, slabošská, zúbožená a lenivá troska. Už mi ani nepripadal taký

krutý ako kedysi. Nebol to diabol – bol to človek ako každý iný. Čo ak som v sebe po celé tie roky živil falošné predstavy? A tak som sedel v tej ošumelej kancelárii, hrabal som sa v minulosti a premýšľal nad tým, v čom sa ešte mýlim a v čom ešte seba samého klamem.

Z myšlienok ma okolo desiatej vytrhli tóny hiphopovej melódie z poschodia, ktorá bola taká hlasná, že sa pre ňu začal triasť strop. Po pár sekundách som započul, ako otec z plných pľúc kričí, smeje sa a podupkáva si do rytmu. Pieseň dokáže človeku pripomenúť konkrétny úsek jeho života alebo konkrétne miesto, mne sa pri tejto melódii začali vybavovať spomienky na tie najhoršie zážitky. Inak povedané, vrátil som sa do detstva, ktoré bolo pre mňa tou najhoršou nočnou morou.

Keď som zavrel oči, videl som sám seba ako prváčika, ako sa na spomínanom gauči v maličkovej kancelárii neustále prehadzujem zboka nabok, a hoci sa po celonočnej „šichte“ veľmi snažím zaspáť, nedarí sa mi to. Bola tam so mnou aj mama, ktorá sa bolesť z toho, čo sme museli znášať, snažila ako vlastne každý deň zamaskovať prípravou „domácej“ večere na prenosnom elektrickom variči. V očiach sa jej zračila beznádej a strach.

Opäť som pocítil stres, bolesť, hnev a smútok, ktoré sme vtedy prežívali. To všetko sa naozaj stalo! Určite som si to nenahováral!

Bolo mi zo seba zle, že som si sadol na ten prekliaty gauč. Bolo mi zle z toho, že som sa nechal uniesť a nachvíľu zabudol na to peklo s fotrom a že som si návštevu Skatelandu s ním pár minút dokonca užíval. Mal som pocit, že som tým mame ublížil, a čím dlhšie som v tom kancli sedel a sledoval strop otriasajúci sa v rytme hučiacej hudby, tým viac vo mne ten hnev rástol. Nakoniec som to už nevydržal, vyskočil som z gauča a rýchlou svetla som vybehol do baru, kde som zbadal svojho najväčšieho a najstrašnejšieho démona chlpať whisky – elixír s vôňou a chuťou dymu, z ktorého čerpal tú svoju povestnú silu.

Ako dieťa som bar, ktorý otec nazval Vermillion Room, videl v plnej paráde len zopárkrát, a hoci mal časy najväčšej slávy už dávno za sebou, stále mal čo ponúknuť. Z kedysi nablýskaného nočného podniku, v ktorom sa nahodení návštevníci natriasali v rytme funku, sa po tom, ako sa k nemu dostal otec, stal večne natrieskaný brloh pre milovníkov hiphopu. Trunnis stál za mixážnym pultom a bol nepochybne vo svojom živle – šikovne vyberal a mixoval piesne, čím prítomných dostával do čoraz väčšieho varu, a popritom do seba až do záverečnej obracal jeden pohár whisky za druhým. Sledoval som ho, ako maká, popíja a flirtuje a čím viac promile mal v krvi, tým viac sa posilňovalo moje presvedčenie, že to, na čo si z detstva pamätám, sa aj naozaj stalo. Po záverečnej sme išli na neskoré raňajky do malej reštiky s názvom Denny's ako za starých čias. Tento zvyk sme si zachovali aj po dlhých pätnástich rokoch.

Trunnis bol úplne mimo a videl, že mi to vadí, čo ho nasralo. Kým sme čakali na jedlo, nadával na starých rodičov a splietal, že to oni môžu za to, že sa naša rodina rozpadla. Po celý ten čas ma prebodoval pohľadom. Vždy, keď chľastal, sa naplno prejavilo, aký je to zlý a skazený človek. Tie reči som počul už hádam tisíckrát, a tak išli jedným uchom dnu a druhým von. Keď si však začal obtierať hubu o mamu, nevydržal som to.

„Nezačínaj s tým zase,“ precedil som pomedzi zuby. Nepočúval. Vykrikoval, ako sme sa proti nemu všetci spriahli a akí sme chudáci a zbabelci. Odpľul si. Žila na spánku mu od hnevu pulzovala.

„Prosím ťa, Trunnis, prestaň,“ opakovala Sue zúfalo. Z tónu jej hlasu som cítil strach zmiešaný so zhrozením. Nebola schopná sa mu postaviť a povedať mu, čo si o ňom a jeho správaní myslí – len ho prosíkala, aby sa spamätal. V tomto mi pripomínala mamu, pretože keď Trunnis vycíňal, tiež sa len bezmocne prizerala. Trunnis nemal problém dotiahnuť si k nám domov ženskú päť minút pred štvrtou, aj keď vedel, že mama sa vráti o štvrtej. On jednoducho

chcel, aby ich nachytala, pretože si tak dokazoval svoju moc a utvrdoval sa v tom, že si môže robiť, čo chce. Z rovnakých dôvodov ma pred ňou mlátil a ju zase mlátil predo mnou.

Sue sa k nemu nasťahovala hneď v ten deň, keď sme my s bratom a mamou odišli, no otec jej a každému, kto ho bol ochotný počúvať, často hovorieval, aká je mama krásna a múdra, a snažil sa navodiť dojem, že za rozpad ich manželstva môže vlastne ona. Sue dával jasne najavo, že si ho nezaslúži a že nikdy nedosiahne jeho úroveň.

Prvýkrát v živote som Sue ľutoval a uvedomil som si, že Trunnisovou hlavnou zbraňou je práve neúcta. Tým, že ženy a deti okolo seba ponižoval a urážal, ich nútil k poslušnosti. Bola to rokmi overená a osvedčená taktika. Bolo mu jasné, že keď ich zničí psychicky, prestanú vzdorovať a vážiť si seba samých, „vďaka“ čomu ich bude mať v hrsti a bude nimi môcť manipulovať. Presne po tom túžil – aby mohol ovládať slabších a mať ich pod kontrolou. Láska ho nezaujímal. Každá obeť bola pre neho, obrazne povedané, zdrojom kyslíka. Keby na jeho „zoznam“ nejaká nepribudla dlhší čas, zomrel by. Medzi jeho hlavné zbrane pri love duší patrilo násilie a hnev. Chcel ľudí okolo seba raniť a dosiahnuť, aby sa cítili prázdni. Veď moja mama si nedokáže vážiť samu seba, neverí si a v mnohých situáciách sa nevie samostatne rozhodnúť ani niekoľko desiatok rokov po tom, ako sa od jeho vplyvu oslobodila.

Trunnisova tvár bola od alkoholu celá červená. Po celý čas, ako rozprával tie sračky o starých rodičoch a mame, zatínal zuby. Už mi bolo jasné, že je rovnaký surovec a závislák ako pred rokmi – ale nie preto, že nenávidel mamu, Sue, brata či mňa, ale preto, lebo tento poondiaty chorý starec vedel, že nestojí ani za hovno, a nedokázal a nechcel so sebou nič urobiť.

Až po rokoch som sa dozvedel, že aj jeho otec v detstve týral. Keď neposlúchal, musel celú večnosť stáť pri rozhorúčenej peci v tmavej miestnosti a potom ho otec ešte poriadne vyšvácal opaskom. Vždy

začal stranou s prackou. Ak by sa bol pred údermi uhýbal, bol by sa popálil, a preto ich radšej znášal a snažil sa hýbať čo najmenej. S týmito traumatickými zážitkami sa nikdy nevyrovnal, v dôsledku čoho sa zmenili na démonov a z týraného chlapca sa jedného dňa stal násilník.

Vždy, keď sa na „šichte“ vo Vermilion Room ožral, si zlosť vybil na niekom slabšom – ako som už spomínal, väčšinou na nejakej žene alebo dieťati. Svoje obete bil, nadával im alebo sa im dokonca vyhrážal, že ich zabije, no po každom takomto záchvate hnevu sa tváril, akoby sa nič nestalo. Podľa tejto jeho logiky nedošlo ani k tým úderom, ktoré uštedril mne, bratovi a mame. Hoci sa považoval za hrdinu, nedokázal prijať zodpovednosť ani za jednu špinavosť, ktorej sa dopustil, ani za jedno svoje zlyhanie, a preto to pre mňa nikdy nebol ozajstný chlap. Keď som s ním a so Sue vtedy zašiel do Denny's, asi som v kútiku duše skutočne veril, že sa mi ospravedlní, no on nevedel, za čo by sa mal ospravedlňovať. Odtedy si pamätám, bol mimo a žil vo svojich pomýlených predstavách, ktoré našu rodinu pomaly, ale isto rozkladali. Zároveň je veľmi náročné vyhnúť sa ich vplyvu, keď im je človek vystavený dvadsaťštyri hodín denne a sedem dní v týždni.

Po celé tie roky, čo sme s fotrom žili, mi ubližoval a bol hlavným dôvodom, prečo som o sebe čím ďalej, tým viac pochyboval. Údermi svojho koženého opaska a fackami na mňa svojich démonov nakoniec preniesol a ja som tým jeho pomýleným predstavám začal veriť tiež. Neľútostný sociopat sa zo mňa síce nestal, no podobne ako on som sa nedokázal a nechcel zodpovedať za svoje nedostatky či chyby.

Keď som na tých spoločných neskorých raňajkách sledoval jeho vyčinenie, vrela mi krv v žilách. Na čelo mi vystúpili kvapky potu a po rozume mi behali len myšlienky na pomstu. Nevedel som sa dočkať, kým bude aj on trpieť tak, ako som kedysi trpel ja. Chcel

som, aby si všetku tú bolesť, ktorú mne, bratovi a mame spôsobil, poriadne vyžral a cítil to isté. Mal som sto chutí tomu hajzlovi poriadne naložiť priamo v Denny's. Priznávam, bolo by stačilo naozaj veľmi málo a bol by som vtedy podľahol jeho dlhodobému vplyvu a prejavil sa ako rovnaký agresívny šialenec.

Po chvíli si však všimol hnev v mojich očiach – určite mal pri pohľade do nich pocit, akoby sa díval do zrkadla – a zjavne sa posral. Odrazu sa atmosféra pri našom stole zmenila o stoosemdesiat stupňov. Trunnis sa v strede vety zasekol, prestal nadávať a vyvalil oči zakalené od alkoholu. Pod tým žiarivkovým osvetlením mi pripadal krotký ako baránok a poriadne zahanbený. Vtedy som si uvedomil, že pravý dôvod mojej cesty do Buffala je iný, ako som si nahováral, a súhlasne som pokýval hlavou.

Z Indianapolisu som sa tam netrepal preto, aby som urobil prvý krok na ceste k sebazdokonaľovaniu, ale preto, lebo som sa chcel utvrdiť vo svojich postojoch. Chcel som získať ešte viac argumentov, ktoré by potvrdzovali, že za všetky moje zlyhania a sklamaná môže v prvom rade jeden človek – môj otec. Tomu všetkému, čo som si o ňom po celé tie roky myslel, že je pravda, som veril najmä z dôvodu, že ak by bol naozaj diabol v ľudskej koži, mal by som na koho hádzať vinu za svoje problémy. Inak povedané, chcel som sa zbaviť zodpovednosti za všetko zlé, čo sa mi stalo. Keby bol tou „chybou v systéme“ on, mal by som doživotný nárok na kartu „dostať sa von z väzenia“, ktorú určite pozná každý fanúšik a každá fanúšička hry monopoly.

Trunnis bol bezpochyby zlý a skazený človek, o čom som sa presvedčil aj počas tej návštevy v Buffale, nebol však chybou v mojom „systéme“. Nakoniec mal pravdu ten druhý hlas. Pochopil som, že kým za tých démonov, ktoré na mňa preniesol, neprevezmem zodpovednosť sám, budem stále len stratený prípad alebo sa zo mňa stane sprostý podvodník ako on.

Keď nám priniesli jedlo, Trunnis sa hneď pustil do svojej porcie a ja som uvažoval nad tým, koľko „zásluh“ som mu tak dlho pripisoval. Nebola jeho chyba, že som musel každý deň počúvať rasistické narážky ani že som na strednej takmer nezmaturoval. Je pravda, že mňa a brata mlátil ako žito a mamu týral. Bol to bezpochyby hajzel, no od mojich ôsmich rokov sme s ním nežili. Kedy si od neho svoju dušu konečne vezmem naspäť? Kedy konečne prevezmem zodpovednosť za svoje rozhodnutia, za svoje chyby a za svoju budúcnosť? Kedy konečne opäť získam kontrolu nad svojím životom, zabudnem na to, čo bolo, a začnem na sebe makat?

Počas cesty späť do Paradise Road nikto neprehovoril ani slovo. Keď sme prišli k Trunnisovi domov, len som zhrabol kľúče od svojho auta z ostrovčeka v kuchyni a zamieril k vchodovým dverám. Sledoval ma skleným pohľadom, v ktorom sa miešal smútok, beznádej a hnev. Pôvodne som chcel u neho a Sue ostať celý víkend, no po tom všetkom, čo som v jeho prítomnosti zažil za tých pár hodín, by som s ním nevydržal už ani o minútu dlhšie. Hoci vtedy ani jeden z nás nič nepovedal, obaja sme tušili, že je to poslednýkrát, čo sme sa stretli.

Viete, čo bol paradox? Že som k Trunnisovi vlastne už ani necítil nenávisť, pretože som ho konečne pochopil. Po ceste domov som stíšil upokojujúci hlas v hlave a začal čeliť realite. Vedel som, že už bolo dosť výhovoriek, a nastal čas priznať si, aký človek sa zo mňa stal a nič neprikrášľovať. V prvom rade bolo dôležité prijať, že mnoho mojich zlyhaní a problémov bolo dôsledkom precitlivenosti.

Všetci sa v živote z času na čas dostávame do situácií, ktoré nedokážeme ovplyvniť. Niektoré z nich nám ubližujú, iné sú dokonca tragické či neľudské. Hoci sa mi vtedy vďaka zrkadlu zodpovednosti, ktoré som si oblepil farebnými papierikmi so zaujímavými postrehmi, s každodennými úlohami aj dlhodobými cieľmi, podarilo isté veci zmeniť, išlo len o takpovediac kozmetické úpravy. Najst

hlavnú príčinu svojich zlyhaní a problémov som sa nikdy dovtedy nepokúšal. Dnes viem, že aj to bol dôvod, prečo som sa v každej situácii, ktorá si vyžadovala odvalu a húževnatosť, rýchlo vzdal a nepodarilo sa mi dosiahnuť významnejší úspech a trvalé zmeny.

Takto, obrazne povedané, na hladine som sa držal celý dovtedajší život, pričom som dúfal, že šťastie sa raz určite usmeje aj na mňa a potom si konečne splním všetky sny. V ten večer, keď som sa vracal domov do Indiany, som si priznal krutú pravdu – že veriť a dúfať je, ako spoliehať sa, že mi v nejakej hazardnej hre vyjde riskantná stávka, a že ak sa chcem pohnúť dopredu, musím každý deň neúnavne makať. Pretože to je jediný spôsob, ako zmeniť svoj osud.

To prebudenie do reality, keď sa človek prestane upokojovať a klamať výhovorkami a uvedomí si, aký naozaj je, býva niekedy poriadne kruté, no z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že pravda zároveň oslobodzuje. Ja som v ten večer prijal pravdu o sebe. Konečne som si priznal, v akej situácii sa naozaj nachádzam, a pochopil som, že od tejto chvíle mám budúcnosť vo vlastných rukách. Vedel som, že teraz, keď som sa na seba, svoj život a svet začal pozeráť inak, môžem dosiahnuť všetko, čo si zaumienim. Vedel som, že sa musím naučiť vytrvať za každých okolností a dostať sa aj z toho najväčšieho prúseru. A vedel som aj to, že ma už nemôže nič zlomiť a musím sa iným ľuďom stať príkladom v húževnatosti.

Predstavte si vrecko so semienkami rôznych druhov rastlín, ktoré zasejete do záhona. Niektoré semienka spadnú do kvalitnej ornice a zároveň sa im dostane potrebné množstvo slnečného svetla a vody – vďaka tomu, že sa v správnom čase dostali na správne miesto, z nich vyrastú sadenice a z tých zase krásne zdravé stromy. Zo semienok, ktoré nemajú dostatok slnečného svetla alebo vlhky, zase nič bude len vtedy, ak ich niekto včas premiestni – teda zachráni.

No a niektoré zo semienok, ktoré nemajú priaznivé podmienky na život a vývoj, na záchranu nečakajú a o potrebné slnečné svetlo

bojujú samy. Nikto ich nikam premiestňovať nemusí, ťahajú sa za ním z vlastnej iniciatívy. Nakoniec sa im ho dostane, a to bez toho, aby ich nejaký záchranca vykopal a presadil na slnečné miesto. Prežijú, aj keď pri podmienkach, v ktorých sa ocitli, mala byť ich šanca nulová.

To je tá húževnatosť.

Všetci sa od narodenia snažíme byť úspešní a niečo dokázať. No nie každému sa to darí a pri niektorých z nás na to existuje veľmi dobrý dôvod. Ja som vyrastal v tvrdej pôde a úplnej tme, a preto boli moje korene krehké a plytké. Môj duch, moja duša a pevná vôľa nemali možnosť čerpať energiu zo slnečného svetla a posilňovať sa, no vtedy, po ceste domov z Buffala, som si uvedomil, že budúcnosť mám vo vlastných rukách a musím sa rozhodnúť. Mohol som aj naďalej ostať žiť vo „svete nízkych očakávaní“, kde som bol v bezpečí a veril som mylnej predstave, že za svoje prúsery a nedostatky nemôžem a že moje sny ostanú navždy len snami, pretože jednoducho nikdy nebudem v tom správnom čase na správnom mieste. No mal som aj druhú možnosť – mohol som ho vymeniť za svet, v ktorom je možné všetko, v ktorom budem čeliť bolesti a v ktorom budem musieť neskutočne makať, ale aj tak nebudem mať istotu, že dosiahnem stanovené ciele. „Svet nízkych očakávaní“ som teda mohol vymeniť za svet húževnatosti.

Mal som dvadsaťštyri a cítil som, že vo mne rastie obrovská sila, ktorá sa chce predať von. A tak som trikrát absolvoval takzvaný pekelný týždeň (najťažšia fáza najnáročnejšieho výcviku, ktorého zvládnutie je potrebné na vstup do Navy SEALs; pozn. prekl.), stal som sa námorným tuleňom a absolvoval som aj výcvik v škole ľahkej pechoty Army Ranger. Zúčastnil som sa aj na niekoľkých ultramaratónoch a prekonal som svetový rekord v zhyboch za dvadsaťštyri hodín. Silu a odvahu zmeniť sa a stať sa vytrvalým človekom, ktorý sa nevzdá, aj keď je jeho šanca na úspech podľa všetkého

nulová, som v sebe našiel práve vďaka spomínanej návšteve otca v Buffale v New Yorku, keď som prijal svoj osud a rozhodol som sa, že nastal čas so sebou niečo urobiť.

Do zajatia nepriateľa vo vojne ako John McCain a mnohí ďalší veteráni som síce nikdy nepadol, no prvých dvadsaťštyri rokov života som bol väzňom vo svojej mysli. Keď sa mi podarilo oslobodiť a pohol som sa dopredu, uvedomil som si, že bojovníkov, ktorí sa zmieria s tým, že sa narodili do pekla, a potom sa sami od seba rozhodnú každý boží deň makat' na tom, aby ich nemohlo už nič zlomiť, veľa nie je. Sú to ľudia, ktorí sa neuspokoja s tým, keď je niečo „len“ dobré či s tým, že sa zmenili k lepšiemu len trochu. Chcú sa zlepšovať neustále a chcú sa stať tou najlepšou verziou seba samých. Nakoniec som sa takým človekom stal aj ja a práve to bol dôvod, prečo sa členovia Organizácie vojnových veteránov rozhodli udeliť mi Ocenenie za vernosť Spojeným štátom americkým.

„Chcel by som poďakovať aj mame, ktorá...“ Účastníci národného zhromaždenia začali opäť búrlivo tliekať. Zatiaľ sa mi podarilo trochu upokojiť a vrátiť do prítomnosti a mohol som pokračovať. „Chcel by som poďakovať aj mame, ktorá mi nikdy, keď som padol, nepodalala pomocnú ruku, ale nechala ma, aby som sa zdvihol sám.“

Keď som dokončil prejav, necítil som absolútne nič. Udelenie tohto ocenenia, ktoré by mnohí na mojom mieste považovali za najväčšiu odmenu za svoju prácu, som si veľmi vážil a vnímal som ho s pokorou, no z pódia som odkráčal s neistotou. Hovorí sa, že železo sa brúsi železom, no ja som v tom čase už nebol v armáde a už som pri sebe nemal nikoho, kto by ma každý deň nútil prekonať svoje hranice a zlepšovať sa. *Do riti s tým.* Uvedomil som si, že byť bojovníkom je jednoducho môj osud. Bojovníkom, ktorý si svoj meč musí brúsiť sám.